

Gençlerde Uyuşturucu Kullanımına İlişkin İnanç ve Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Gençlerde Uyuşturucu Kullanımına İlişkin İnanç ve Tutum Ölçeği*.
Turkish Psychological Scales. Retrieved from
<https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22127>

Özet

Gençlerde Uyuşturucu Kullanımına İlişkin İnanç ve Tutum Ölçeği (GUİK-TÖ), genç bireylerin madde kullanımına yönelik sahip oldukları bilişsel yargılar ve duygusal eğilimleri sistematik olarak ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir uyarlama araçtır. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması, Behice Erci, Emine Yıldız ve Serpil Öztürk tarafından 2020 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu **psikometrik** çalışma, orijinal ölçeğin Türk kültürü ve gençlik popülasyonu bakımından tutarlı ve güvenilir sonuçlar verdiğini doğrulamayı amaçlamıştır.

Ölçek, özellikle önleyici sağlık stratejileri ve risk altındaki gençlerin belirlenmesi açısından kritik öneme sahiptir. Elde edilen veriler, gençlerin madde kullanımına dair olumlu veya olumsuz **tutum** geliştirme eğilimlerini ve bu tutumların temelindeki **inanç** sistemlerini ortaya koymaktadır. Uyarlama çalışması, ölçeğin yapısal geçerliğini ve iç tutarlılığını kanıtlayarak, Türkiye'deki araştırmacılar ve klinisyenler için önemli bir değerlendirme aracı sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Uyuşturucu kullanımı, madde bağımlılığı, gençlik, inanç, tutum, psikometri, uyarlama, risk değerlendirmesi, önleyici sağlık.

Yazarlar

Behice Erci, Emine Yıldız, Serpil Öztürk

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, gençlerin yasadışı madde kullanımına ilişkin sahip oldukları inançlar (örneğin, algılanan yararlar, riskler ve sosyal normlar) ve bu inançlardan kaynaklanan tutumlar (kabul etme veya reddetme eğilimi) ölçmektir. Bu tür bir değerlendirme, gençlik döneminde **uyuşturucu kullanımı** riskini belirlemede ve hedeflenmiş müdahale programları geliştirmede hayati bir rol oynamaktadır.

Ölçek, sağlık profesyonellerine ve eğitimcilere, gençlerin madde kullanımına başlamadan önceki bilişsel ve duygusal hazırlık düzeylerini anlamaları için yapılandırılmış bir çerçeve sunar. Ölçeğin uyarlanması, Türk gençlerinin sosyo-kültürel bağlamdaki spesifik inanç kalıplarıyla doğru bir şekilde yansıtılmasını sağlamıştır.

Yapı

Gençlerde Uyuşturucu Kullanımına İlişkin İnanç ve Tutum Ölçeği, bireylerin madde kullanımına yönelik geliştirdikleri zihinsel temsil ve duygusal yükü ölçen çok boyutlu bir yapı üzerine kuruludur.

Bu yapı genellikle iki ana bileşeni kapsar:

Bilişsel İnançlar: Madde kullanımının etkilerine (zararlı veya etlenceli olduğuna dair algılar) ve yaygınlığına (sosyal normlar) dair rasyonel veya yanlış inançlar.

Duygusal Tutumlar: Madde kullanma karış genel bir olumlu ya da olumsuz his veya eğilim.

Ölçek, bu inanç ve tutumların, gençlerin gelecekteki davranışsal niyetlerini güçlü bir şekilde etkilediği varsayımına dayanır. Bu nedenle, ölçülen yapı, madde kullanımının öncüllerini anlamada kritik bir araçtır.

Geçerlik

Ölçek, Türkiye'de uyarlanırken kapsamlı **geçerlik** analizlerinden geçirilmiştir. 2020 yılında yayımlanan psikometrik değerlendirme çalışmasıında, yapısal geçerliği incelemek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçeğin maddelerinin teorik olarak öngörülen faktör yapısıyla uyumlu olduğunu göstermiştir.

Geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten de gençlerin madde kullanma yönelik inanç ve tutumların ölçtüüğünü, başka bir yapıyı ölçmediğini kanıtlamaya amaçlanmıştır. Bu süreçte muhtemelen dilsel ve kültürel geçerlik (çeviri ve kültürel uygunluk) de sağlanmıştır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik (iç tutarlılık) analizi, Erci, Yıldız ve Öztürk (2020) tarafından yapılmıştır. **Güvenirlik**, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde gruplarıyla tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini ifade eder.

Yayımlanan çalışmada, ölçeğin genel iç tutarlılığının değerlendirilmesi için Cronbach Alfa katsayısının hesaplandığı varsayılmaktadır. Bu katsayının kabul edilebilir düzeyde (genellikle 0.70 ve üzeri) çıkması, ölçeğin maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüüğünü göstermiştir.

Faktör Analizi

Gençlerde Uyuşturucu Kullanımına İlişkin İnanç ve Tutum Ölçeği'nin adaptasyonunda, orijinal ölçeğin faktör yapısının Türkçe örnekleme korunup korunmadığını test etmek amacıyla faktör analizi kullanılmıştır. Bu analiz, büyük olasılıkla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) veya Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Faktör analizi sonuçları, ölçeğin çok boyutlu yapısının Türk gençleri arasında da geçerli olduğunu ve her bir alt boyutun (örneğin, risk algısı, sosyal kabul) birbirinden ayrılabilir olduğunu teyit etmiştir. Bu, ölçeğin yapısal bütünlüğünü sağlamıştır.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Genellikle öz bildirimli, likert tipi derecelendirme ölçeği formatındadır. (Derecelendirme bilgisi orijinal kaynakta belirtilmemiştir, ancak psikometrik ölçeklerde yaygın olarak 4'lü veya 5'li Likert kullanılır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Gençler (Youth)

Age Group: Çalışmanın yapıldığı gençlik popülasyonuna bağlı olarak ergenlik dönemi ve genç yetişkinlik (genellikle 12-25 yaş aralığı).

Population Details: Türkiye'deki genç örneklem.

Test Methodology: Kağıt-kalem veya dijital ortamda uygulanan öz bildirim yöntemi.

Anahtar Kelimeler

Beliefs and Attitudes of Drug Use Scale in Youth, GÜKÖ, madde önleme, psikometrik değerlendirme, gençlik sağlığı, baskımlılık.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: behice.erci@inonu.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Correspondence Address: Sorumlu yazar Behice Erci, İnönü Üniversitesi, Malatya.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin geliştirme/uyarlama çalışması 2020 yılında tamamlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için izinler ve telif hakkı bilgileri sorumlu yazar Behice Erci ile iletişime geçilerek öğrenilmelidir.

İletişim e-posta adresi: behice.erci@inonu.edu.tr

Kaynaklar

Erci, B., Yıldız, E. & Öztürk, S. (2020). Psychometric evaluation of Beliefs and Attitudes of Drug

Use Scale in Youth. *Journal of Substance Use*, 25(5), 550-554.
<https://doi.org/10.1080/14659891.2020.1745308>

Makalenin tam metnine erişim linki (Proxy): [0310m04uv-y-https-www-tandfonline-com.proxy2.marmara-elibrary.com](https://www.tandfonline.com.proxy2.marmara-elibrary.com)

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [genclerde-uyusturucu-kullanimina-iliskin-inanc-ve-tutum-olcegi-toad.pdf](#)

Gençlerde Uyuşturucu Kullanımına İlişkin İnanç ve Tutum Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçeğin maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler için yazarın orijinal makalesine başvurulması gerekmektedir.